

Nyhetsbrev från SKANDULV

Hej,

Här kommer information om några nya publikationer. Vi får många frågor om vargarnas bytesval i de sydliga reviren i Sverige och vi kan nu presentera resultat från ett mastersarbete där vi under förra vintern i samarbete med länsstyrelserna samlade in spillningar utöver de som samlas in i investeringssyfte. Detta är preliminär resultat som vi för närvarande arbetar vidare med.

Vetenskapliga publikationer

Nordli K, Walton Z, Eriksen A, Rogstad M, Zimmermann B, Wikenros C, Aronsson M, and Wabakken P. 2024. [Carcass provisioning and intra-guild risk avoidance between two sympatric large carnivores](#). Behavioral Ecology and Sociobiology 78:17.

Sammendrag:

Store rovdyr som hovedsakelig utfører predasjon spiller en sentral, men kompleks rolle innen åtseløkologi ved potensielt å undertrykke konkurrenter i samme nisje (dvs. andre åtselsetere), men også ved å legge til rette for dem ved å tilby en pålitelig kilde til mat i form av åtseler. Vi undersøkte konkurranseforholdet mellom sympatriske ulver og jerver i Norge gjennom sesongene: vinter/vår, sommer og høst. Vi satte ut viltkameraer ved ferske ulvedrepte klauvilt og utviklet bayesiske generaliserte lineære blandingsmodeller (GLMMer) for å utforske bruken av kadaverester. Våre resultater viste at ulv bidro til å legge til rette for jerv ved å tilby åtsler. Biomassen tilgjengelig fra ulvedrepte klauvilt ble påvirket av sesongmessige byttepreferanser, samt gruppestørrelse blant ulv. Vi dokumenterte at jerv besøkte alle våre kameraovervåkede ulvedrepte bytter om høsten og vinteren, mens bare noen få om sommeren. Vi fant at om vinteren besøkte jerv ulvedrepte klauvilt flere ganger, og brukte mer tid på kadaver enn ulver. Således spilte jerv en viktig rolle som renovatør av ulvedrepte kadavere. Vår studie viser at forståelsen av hvordan globalt truede toppredatorer kan fungere som nøkkelarter i åtelsprosesser er viktig for bevaring, da dette kan ha omfattende effekter for dyresamfunnet og støtte viktige økosystemfunksjoner.

Wikenros C, Nordli K, Amato G, Persson J, Ausilio G, Versluijs E, Eriksen A, Wabakken P, and Aronsson M. 2024. [Carnivore guild utilization of hunter-provided food sources in boreal forest](#). *Wildlife Biology*, Early View.

Sammanfattning:

Konsumtion av kadaver är en alternativ födosöksstrategi till predation för många rovdjursarter som växlar mellan predation och konsumtion av kadaver beroende på tillgången. Konsumtion av kadaver kan leda till konkurrens mellan arter och påverkas därför av en avvägning mellan risken att dödas och tillgången på mat, där mindre arter förväntas vara mer vaksamma än större konkurrenter. Vi satte upp kameror vid räntor efter älgjakten på hösten för att undersöka hur varg, järv, räv och mård i syd-centrala Skandinavien, nyttjar denna födokälla i relation till kroppsstorlek och habitat (öppet eller skog). Det var högst sannolikhet att räntorna besöktes av räv både när räntan låg på en öppen plats och när den låg i skogen. Både räv och mård hade längre besök vid räntor belägna på öppna platser, men antalet besök eller aktivitetsmönstret skiljde sig inte åt mellan de två habitaterna för de två arterna. För mård var sannolikheten att besöka räntor dubbelt så hög i skogen jämfört med på öppna platser. Räv var den art som var mest vaksam vid räntorna, särskilt på öppna platser, medan järv och mård tillbringade en större andel av tiden med att äta. Ökad vaksamhet hos räv var troligtvis förklaringen till deras nyttjande av räntor i öppna habitat, medan för mårdar fattas beslutet om det är värt att besöka räntan innan de besöker ett mer öppet habitat där det är större risk att upptäckas av andra, större arter. Räntorna nyttjades i liten utsträckning av vargar och järvar. Vargar är generellt mindre benägna att konsumera kadaver som de inte dödat själva. Järvar nyttjat troligtvis andra födokällor där de även kan lagra mat i större utsträckning än vad som är möjligt från räntor. Sammantaget så hindrade inte konkurrens från andra arter nyttjandet av räntor för mård, räv, järv och varg, troligen på grund av att räntorna nyttjades till liten del av varg och järv. Följaktligen kan räntor från älgjakten utgöra en viktig födokälla för mindre predatorer.

Studentarbete

Zumbach L. 2024. [Wolf inter-territorial variation in prey use and selection in a multi-ungulate system](#). Master Thesis, Department of Ecology, Swedish University of Agricultural Sciences. 49 p.

Sammanfattning:

Under de senaste åren har den skandinaviska vargstammen expanderat från områden som dominerades av älg och rådjur i centrala Skandinavien till sydligare områden i Sverige där flera arter av klövvilt finns tillgängliga för vargar. Tidigare studier från älg/rådjurssystem har visat att älg utgör vargens främsta bytesart, men att vargar tenderar att konsumera en högre andel rådjur när deras förekomst ökade. I ekosystem med flera olika bytesarter uppstår frågan: vilken bytesart kommer vargar att äta och i vilken utsträckning? Denna studie undersökte vilka bytesarter som konsumerades av vargar i båda mellersta och södra delarna av Sverige. För att undersöka detta användes en DNA-metod som har utvecklats för att kunna påvisa vilken bytesart som konsumerats från vargspillningar. Analyser av 1564 undersökta spillningar visade att vargarnas diet i Sverige till stor del dominerades av vilda klövviltarter. Men deras meny skiljde sig åt mellan olika revir belägna i de mellersta och sydligare delarna av utbredningsområdet. Medan älg var den vanligaste arten i mellersta Sverige visade resultaten att både rådjur och

älg utgjorde deras främsta bytesarter i södra Sverige. Utöver älg och rådjur återfanns en högre andel kronhjort, dovhjort och vildsvin i spillningar där deras förekomst i miljön ökade mot söder. Dessa arter ersatte till stor del älg som konsumerades till en mindre andel i de mer sydligt belägna reviren. Resultaten visade dock att älg var till största delen en prefererad art, medan rådjur konsumerades proportionellt mot dess förekomst i miljön. Kronhjort, dovhjort och vildsvin undveks generellt men med stor variation mellan olika vargrevir. Där dovhjort förekom i höga tätheter var vargarna mindre benägna att konsumera älg, vilket visar att tätheten av olika bytesarter påverkade vargens val av bytesdjur. Dessa resultat har konsekvenser för förvaltning och bevarande av både vargar och deras bytesarter. I system med flera arter av klövdjur, tenderar konsumtionen av älg att vara lägre, vilket betonar vikten av att beakta förekomst och täthet av olika klövdjursarter vid beräkningar av vargens inverkan på älgstammen och jaktuttag.

I några av de analyserade spillningarna påvisades arter som inte förekommer i studieområdet (till exempel i Linderödsåsenreviret där en spillning innehöll ren, två spillningar innehöll björn, och en spillning innehöll järv utav totalt 20 analyserade spillningar). Det finns flera tänkbara alternativa förklaringar till dessa resultat. Till exempel kan detta bero på ett fel vid DNA-analysen där en art felaktigt påvisas (till exempel björn trots att björn inte förekom i spillningen). En annan förklaring kan vara att det har skett en kontaminering av prover under analysarbetet på labbet. En tredje möjlig förklaring är att vargarna har konsumerat biomassa från rester av en art som någon lämnat i naturen. Vi om-analyserar för närvarande de 20 spillningarna från Linderödsåsenreviret för att kunna utesluta eller identifiera vilken av dessa förklaringar som är mest trolig.

Bästa hälsningar,
Camilla

Camilla Wikenros
Koordinator SKANDULV
Docent

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för Ekologi
Grimsö 152, 739 93 RIDDARHYTTAN
Telefon: 0581-69 73 44
camilla.wikenros@slu.se, www.slu.se
www.slu.se/skandulv

